

Slovenská republika

Volksbund Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e. V.

Zmierenie nad hrobmi
Práca za mier

Nemecké vojenské cintoríny

Vážec

Poučme sa z minulosti pre budúcnosť!

Ľudový zväz starostlivosti o nemecké vojnové hroby /Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e. V./ je súkromnou humanitárnou organizáciou. Z poverenia nemeckého štátu sa venuje úlohe vyhľadávať nemecké vojnové hroby v zahraničí, udržiavať ich a starať sa o ne. Ľudový zväz poskytuje pomoc pozostalým v záležitostiach starostlivosti o vojnové hroby a podporuje medzinárodnú spoluprácu v tejto oblasti, ako aj stretávanie sa mladých ľudí na miestach posledného odpočinku mŕtvych. V rámci bilaterálnych dohôd pôsobí Ľudový zväz v Európe a severnej Afrike. V súčasnosti sa stará o 827 vojnových cintorínov v 45 štátoch, na ktorých odpočívajú cca 2 milióny padlých vo vojne. Po politických zmenách vo východnej Európe mohol Ľudový zväz začať svoju činnosť aj v štátoch bývalého východného bloku, kde padli v druhej svetovej vojne asi tri milióny nemeckých vojakov, t.j. viac ako dvojnásobok tých, ktorí odpočívajú na vojnových cintorínoch na západe. Táto úloha stavia súkromný spolok pred mimoriadne ťažkosť: Ešte aj dnes čaká nespočetné množstvo príbuzných na správu o osude svojho padlého. Ľudový zväz vyhľadáva hroby, prepochováva mŕtvych na tzv. zberné cintoríny a snaží sa dať pozostalým určitú istotu. Mnohé z týchto viac než stotisíc hrobovísk sa len ťažko dajú nájsť, sú zničené, zastavané alebo vyrabované. Napriek tomu sa v posledných rokoch podarilo vo východnej, strednej a juhovýchodnej Európe zrekonštruovať resp. nanovo založiť vyše 300 cintorínov z druhej svetovej vojny, medzi nimi aj cintoríny vojnových zajatcov a internovaných, ako aj 190 cintorínov z prvej svetovej vojny. Sem patrí aj 51 centrálnych zberných cintorínov. V súčasnosti je 32 cintorínov vo výstavbe, resp. sa rekonštruujú. Približne 545 000 padlých vo vojne bolo prepochovaných. Zriaďovaním cintorínov a starostlivosťou o ne chce Ľudový zväz zachovať spomienku na obe vojny. Obrovské hrobové polia pripomínajú živým minulosť a konfrontujú ich s následkami vojny a násillia. Za týmto účelom organizuje Ľudový zväz okrem iného aj zájazdy k vojnovým hrobom, usporadúva národné a medzinárodné mládežnícke tábory zamerané na údržbu vojenských cintorínov a robí osvetovú činnosť v školách i v rámci mimoškolskej činnosti. Okrem toho zriadil na piatich cintorínoch v Nemecku aj v zahraničí centrá mládežníckych stretnutí, kde školské a mládežnícke skupiny nachádzajú ideálne rámcové podmienky pre realizáciu pedagogických projektov s mierovou tematikou.

Nemecké vojnové hroby v bývalom Československu

Ľudový zväz je z poverenia vlády Spolkovej republiky Nemecko zodpovedný za padlých nemeckých vojakov oboch svetových vojen v zahraničí a teda aj na Slovensku. Územie Slovenska bolo od roku 1914 po súčasnosť poznamenané dejinnými zmenami, ktoré sa viacnásobne dotkli aj jeho teritória. Do roku 1918 bola táto krajina súčasťou rakúsko-uhorskej monarchie, potom sa stala na základe Versaillskej mierovej zmluvy nezávislým štátom. Od roku 1939 boli Čechy a Morava ako tzv. „protektorát“ pod nemeckou správou, slovenské územie sa stalo po odštiepení samostatnou republikou. V roku 1938 došlo na základe Mníchovskej dohody k nútenému odstúpeniu Sudiet, osídlených nemeckým obyvateľstvom, Nemeckej ríši.

Kým stotisíce sudetonemeckých mužov vstúpili do nemeckej armády a kým Slovensko bojovalo do roku 1944 na nemeckej strane, považovali sa Česi za národ okupovaný nepriateľom. Vo všetkých troch národnostných skupinách došlo len k ojedinelému odporu voči Tretej ríši. Slováci podporovali vo väčšine národný kurz, ktorý držalo ich vedenie do roku 1944 na strane Nemeckej ríše. Až s črtajúcou sa porážkou a priblížením sa frontu došlo k rozsiahlej zmene nálad, ktorá vyústila koncom roka 1944 do povstania. Česi začali organizovať svoj odboj krátko pred črtajúcou sa nemeckou kapituláciou.

Z hľadiska tohto historického pozadia je možné nemeckých padlých pre lepšie znázornenie ich osudu charakterizovať nasledovne: padlí v prvej svetovej vojne, vojenské a civilné obeť druhej svetovej vojny tak na českom ako aj na slovenskom území, ako aj obeť, ktoré prišli o život krátko pred koncom vojny a po nej.

V prvej svetovej vojne sa odohrávali boje len na severovýchode tejto časti Habsburskej monarchie. Časť hrobov z tohto obdobia patrí vojakom, ktorí zomreli v lazaretoch, alebo padlým, ktorí boli prepravení do svojej vlasti. S postupom času, predovšetkým na konci druhej svetovej vojny, padlo za obeť niekoľko tisícov ľudí v dôsledku pribúdajúcich bombových útokov a „kobercového“ bombardovania. Cieľom bombardérov boli predovšetkým väčšie zbrojárske a chemické závody, ako napríklad Škoda. Obeťami leteckých útokov boli takmer výlučne civilisti rôznych národností. K plošnému bombardovaniu, ako na ríšskom území, nedošlo.

Koncom roku 1944 sa situácia na Slovensku vyhrotila. Došlo k povstaniu, počas ktorého prišli o život tisíce Slovákov a stovky Nemcov. Červená armáda nepodporovala toto národné motivované povstanie a nepodnikla žiadne zvláštne kroky na včasné poskytnutie pomoci povstalcovi. Po potlačení povstania nemeckou brannou mocou sa na jeseň 1944 začalo s evakuáciou viac ako 100 000 Nemcov, ktorí žili na Slovensku. Pri bližne 20 000 ich zostalo.

Na jeseň 1944 prekročila Červená armáda slovenskú hranicu pri Kalinove. Útok sa uskutočnil z troch smerov: z juhu (Malinovskij), zo severu (Konev) a z východu (Petrov). Na západe sa pripravoval vstup Američanov na územie západných Sudiet. Koncom marca 1945 sa dostala Červená armáda k starým ríšskym hraniciam s dnešným Českom z roku 1937. Spojenecké mocnosti sa dohodli na línii Karlovy Vary - Plzeň – České Budějovice ako na demarkačnej línii. Koncom apríla dosiahli Američania pod velením generála Pattona demarkačnú líniu a čakali tu podľa dohody na príchod Červenej armády.

Celkový počet Nemcov nachádzajúcich sa v Čechách a na Morave sa príchodom utečencov v máji 1945 zvýšil na minimálne 1,6 milióna ríšskych Nemcov. Medzi nimi sa nachádzali hlavne civilisti, ktorí utiekli zo Sliezska a iných východných častí Nemecka pred Červenou armádou. K tomu pribudli asi tri milióny sudetských Nemcov a zvyšky nemeckých divízií, prevažne z armádnej skupiny Stred. Len v samotnej Prahe sa v tom čase nachádzalo viac než 200 000 Nemcov.

Vojenské velenie generálneho poľného maršala Schörnera malo v tejto situácii dva ciele: záchranu čo možno najväčšieho počtu utečencov z východu a ústup všetkých jemu podriadených vojenských jednotiek do oblasti obsadenej Američanmi. Húževnatý odpor nemeckých vojsk však už väčšine utečencov nedokázal pomôcť. Zatiaľ čo civilisti, ktorí utiekli na územie obsadené Američanmi alebo tam žili, boli zatiaľ ušetrení českých násilných opatrení, všetci nemeckí vojaci zajatí vo vojne boli vydaní do rúk Červenej armády.

Pre veľkú časť sudetonemeckého obyvateľstva priniesol koniec vojny niekoľko vln násilných činov smerovaných proti nemeckému obyvateľstvu. Povstanie Čechov – tri dni pred kapituláciou – s následným prevzatím moci viedlo k najhorším násilnostiam voči nemeckým vojakom a nemeckým civilistom.

V roku 1949 sa stali Benešove dekréty realitou. Iba málo sudetských Nemcov ostalo vo svojej vlasti. Veľká väčšina bola vyhnaná, alebo sa dala na útek.

Ľudovému zväzu starostlivosti o nemecké vojnové hroby sa podarilo na území bývalého Československa identifikovať mená približne 114 000 mŕtvych nemeckých vojakov na cca 5 200 miestach ich posledného odpočinku. Pracovisko Deutsche Dienststelle (bývalé informačné stredisko nemeckej brannej moci WAST) v Berlíne odhaduje celkový počet na minimálne 178 000 obetí. O civilistoch má Ľudový zväz len málo informácií. Vzhľadom na chýbajúce podklady sa už nikdy nepodarí definitívne stanoviť ich počet.

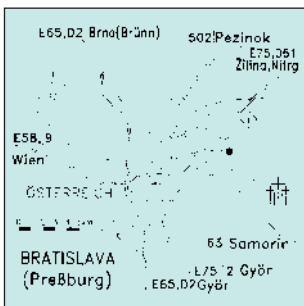
Slovenská republika

V dôsledku politickej situácie vo východnej Európe začal Ľudový zväz starostlivosti o nemecké vojnové hroby svoju činnosť v Slovenskej republike oficiálne až v roku 1990. Podľa podkladov z nemeckej strany sa tu v 1 283 obciach nachádzalo 23 997 hrobov padlých nemeckých vojakov z druhej svetovej vojny. Už viac než 15 rokov sa tu Ľudový zväz zaoberá vyhľadávaním padlých a ich znovupočítávaním. Bývalá československá vláda síce podpísaním a ratifikáciou formálne akceptovala ustanovenia medzinárodného humanitárneho práva a štyri Ženevské konvencie Medzinárodného Červeného kríža zo dňa 12.8.1949, avšak pre oblasť starostlivosti o nemecké vojnové hroby to neprinieslo žiadne výraznejšie výsledky.

Článok 30 nemecko-československej zmluvy o susedstve z 27.2.1992 obsahuje vyhlásenie oboch vlád, že budú vojnové hroby chrániť a umožnia ich vyhľadávanie ako aj starostlivosť o ne. Dohoda o vojnových hrobách medzi vládami Spolkovej republiky Nemecko a Slovenskej republiky podpísaná 2.3.1999 bola ratifikovaná oboma štátmi a vstúpila do platnosti.

Podľa tejto dohody je Ľudový zväz príslušný aj vo veci vojnových hrobov z prvej svetovej vojny, ktorých prieskum je teraz už ukončený. Rekonštrukciu a úpravu týchto niekoľkých vojnových cintorínov realizujú hlavne vojaci Bundeswehru. Mladí ľudia z krajinského zväzu Bádensko-Württembersko sa už viacero rokov starajú o vojnové hroby na Slovensku, pričom majú sústavnú podporu mladých ľudí zo Slovenska.

Slovenský zákon o vojnových hrobách prijatý v roku 2004 upravuje zaobchádzanie s vojnovými hrobmi na území Slovenska. Od roku 1995 zastupuje záujmy Ľudového zväzu „Spoločnosť starostlivosti o nemecké vojnové hroby na Slovensku“ so sídlom v Prešove.

Bratislava

Prichádzajúc od Viedne smerom na Hainburg (E58/D61) cez hraničný priechod Berg/Petržalka alebo od Brna (E65/D2), smerom na centrum/Žilina/Nitra/Airport (D1, 61; E75, 575): na výpadovke BA-Ružínov/Komárno (E575, D63) odbočiť (Gagarinova); po cca 450 m odbočiť na neoznačenú menšiu cestu (malá značka na benzínovom čerpadle); dvakrát krátko po sebe odbočiť doprava

(Mierová); prejsť po moste (značka: BA-Vrakuňa meštšská časť) a prejsť popod železničný most priamo k cintorínu (veľké parkovisko). Na cintoríne pokračovať po hlavnom chodníku až k domu smútku, prejsť z ľavej strany okolo neho, po cca 150 m sa na ľavej strane nachádza nemecký vojenský cintorín. Náhradná kniha mien sa nachádza na vrátnici cintorína (vpravo od vchodu).

Pre vojakov padlých v okolí Bratislavy bol na cintoríne Ružínov v mestskej časti Vrakuňa zriadený nový zberný cintorín. Vzniklo tu miesto posledného odpočinku pre približne 1 000 padlých z druhej svetovej vojny.

V blízkosti domu smútku boli na voľnom priestranstve založené dve hrobové polia s individuálnymi hrobmi. Ležia vpravo a vľavo od prístupového chodníka, ktorý vedie priamo k pietnemu miestu. Na pietnom mieste a pred ním, na okraji hrobových polí, sú na kovových tabuliach vypísané mená mŕtvych, ktorých sa nepodarilo nájsť. Pôvodný stromový porast zostal zachovaný. Vojenský cintorín je integrovaný do susediaceho civilného cintorína vysadenými drevinami a popínavými porastmi. S výstavbou cintorína sa začalo na jar 1999. Stavebné práce boli ukončené v máji 2000. Na hrobových poliach sú postavené náhrobné kríže s menami, dátumami a hodnotami. V nasledujúcich rokoch sem budú prepočovaní ďalší mŕtvi a následne budú popísané a postavené ich náhrobné kríže.

Počet pochovaných: 971
Stav k 5/2008

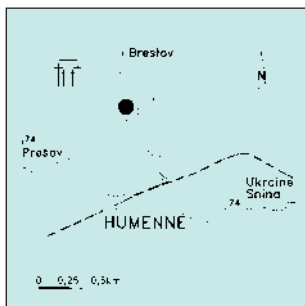
Zasvätenie:
17. júna 2000

Otvorené:
apríl - september 7 - 20 hod.
október - marec 8 - 17 hod.
1. november do 24 hod.

Humenné

Mestský cintorín leží na strmom svahu v centre mesta, na ulici Brestovská, smer Brestov n.L. Príjazd zo smeru Prešov/ Michalovce po ceste č. 74, na prvom kruhovom objazde ísť smerom do centra mesta Humenné (Mierová), pred kostolom odbočiť doľava; po prejdení cca 200 m sa na ľavej strane nachádza vstup na cintorín. Od hlavnej brány zabočiť doprava a hneď potom doľava,

pokračovať hlavným chodníkom hore po svahu. V polovici svahu (strmé stúpanie) leží na pravej strane najprv hrobové pole z prvej svetovej vojny, za ním sa nachádzajú hroby z druhej svetovej vojny. Iná možnosť: Po ulici Janka Kráľa (pred cintorínom odbočiť doľava) za budovou správy cintorína prejsť po schodoch k sovietskemu vojenskému cintorínu a vpravo vedľa pamätníka pokračovať k nemeckému vojenskému cintorínu. Kniha mien je vyložená v dome smútku v budove správy cintorína.

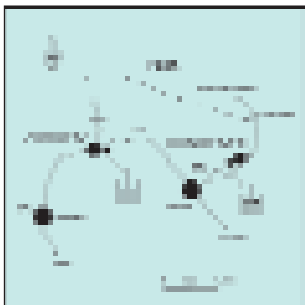
Na mestskom cintoríne v Humennom boli padlí z druhej svetovej vojny pochovaní vedľa hrobového poľa padlých z prvej svetovej vojny. Zastavaním civilnými hrobmi sa časť hrobov z druhej svetovej vojny nezachovala, zostávajúce hroby boli exhumované v roku 1992 a po dohode s Rakúskym Čiernym krížom boli mŕtvi prepočovaní do jednej časti hrobového poľa z prvej svetovej vojny, ktoré bolo z veľkej časti zachované. V celom areáli boli vykonané povrchové úpravy, vysadené kríky a zasiaty trávnik. Nový chodník na okraji hrobov z prvej svetovej vojny umožňuje prístup k obojm hrobovým poliám. Hroby prepočovaných vojakov sú označené žulovými krížmi, ktoré majú z každej strany vypísané mená a údaje dvoch padlých. Na bronzovej tabuli sa nachádzajú mená padlých zo zastavaných hrobov. Na hroboch z prvej svetovej vojny stojí vždy trojica symbolických krížov, ktoré sú tiež zo žuly. Okolo zreštaurovaného centrálného kríža z prvej svetovej vojny vzniklo malé pietne miesto s pamätnou tabuľou, ktoré bolo pojaté do celkovej koncepcie cintorína.

Počet pochovaných: 197
Stav k 5/2008

Zasvätenie:
17. septembra 1994

Otvorené:
pre peších kedykoľvek
pre osobné motorové vozidlá 7 - 15 hod.

Hunkovce

Cintorín sa nachádza na ceste č. 73 (E371) - Svidník – Duklianský priesmyk - Rzeszów (Poľsko) – pred vstupom do obce na ľavej strane, oproti novej čerpacej stanici. Pri vstupe do obce z oboch strán upozorňujú informačné tabule na cintorín.

Náhradná kniha mien sa nachádza na motoreste oproti cintorínu.

Na okraji obce Hunkovce bol počas vojny založený na svahu pod lesom vojenský cintorín, ktorého štruktúra sa zachovala. V rámci stavebných prác, ktoré sa začali v roku 1994, boli hroby exhumované, pozemok bol rozšírený a dostal úplne inú podobu. Takto vznikol zberný cintorín pre približne 3 000 mŕtvych, s dvoma hrobovými poliami, ktoré tvoria zatravnené plochy. Na hrobách stoja kríže s menami, údajmi a vojenskými hodnosťami, pričom na každej strane kríža sú uvedení štyria padlí. Pre cintorín je príznačný drevený centrálny kríž, ktorý stojí v mulde naplnenej vodou a zásobovanej z prameňa nachádzajúceho sa nad cintorínom. Odtiaľ steká voda žliabkom pozdĺž hlavného chodníka do jazierka s vodným rastlinstvom pri vstupe na cintorín a potom ďalej do odtoku. Vstupná budova z dreva je typickým regionálnym architektonickým prvkom. Plot okolo cintorína je pokrytý drevenými šindľami. Je postavený z miestnej bridlice, rovnako ako podmurovka vstupného objektu, parkovisko a prístupová cesta. Na jednotlivých hrobových poliach sa na bronzových tabuliach nachádzajú mená padlých, ktorí odpočívajú medzi neznámymi. Na jeseň roku 2008 tu bola postavená kniha mien s údajmi vojakov, ktorých sa nepodarilo nájsť.

Nemecký vojenský cintorín je súčasťou Vojenského prírodného múzea na Dukle.

Počet pochovaných: 3 012

Stav k 5/2008

Zasvätenie:

8. októbra 1995

Otvorené:

kedykoľvek

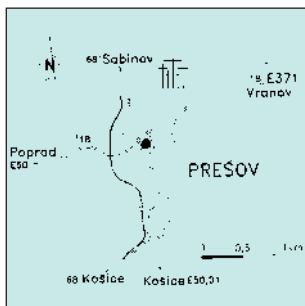
Prešov

Prichádzajúc od Popradu (cesta č. 18/ E50) ísť v smere Vranov nad Topľou.

Cintorín je situovaný na ulici Duklianska, takmer na okraji mesta na pravej strane. Možnosť parkovania je na ulici Šafárikova. Prístup cez vedľajší vchod na ulici Duklianska/Šafárikova, odtiaľ pokračovať po hlavnom chodníku a hneď pri prvom vedľajšom chodníku odbočiť doprava, potom doľava smerom k drevenému vstupnému objektu. Iná možnosť: Hlavným vchodom na ulici Krátka;

prvý chodník vpravo až po židovský cintorín, odbočiť doľava k nemeckému vojenskýmu cintorínu. Náhradná kniha mien je vyložená v dome smútku (Krátka č. 3).

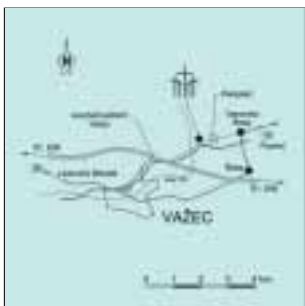
Na terasovitom mestskom cintoríne v Prešove bola jedna terasa určená nemeckým padlým vo vojne, ich hroby však boli čiastočne zastavané inými hrobmi. Zachované hroby sa exhumovali v roku 1992 a vyexhumovaní boli pochovaní na terase ležiacej vyššie (pod zničeným hroboviskom z prvej svetovej vojny). Pripochovaním ďalších vojakov tu vznikol cintorín pre cca 1 300 vojakov. Jednotlivé hroby sú označené žulovými krížmi, na ktorých sú vypísané mená a údaje padlých. Na jednom hrobovom poli sa nachádzajú spoločné hroby označené skupinami symbolických krížov. Mená a údaje týchto mŕtvych sa nachádzajú na žulových tabuliach s vyvýšeným písmom. Na cintorín sa vstupuje cez otvorenú vstupnú budovu a po schodoch. Chodník k centrálnemu krížu s pamätnou tabuľou vedie okolo siedmich bronzových tabúľ s menami a údajmi padlých, ktorí sa nenašli. Ďalšia tabuľa nesie mená obetí, ktoré odpočívajú medzi neznámymi. Na tejto terase, hneď za nemeckým hrobovým poľom, sa nachádza hrobové pole so slovenskými vojakmi, ktorí bojovali na strane nemeckej brannej moci a padli na východnom fronte. Túto časť cintorína dalo v roku 2005 zrenovovať Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Na terase priamo pod ním sa nachádza niekoľko poľských vojenských hrobov. Z pôvodne troch hrobových polí z prvej svetovej vojny sa zachovala iba malá časť epidemického cintorína, ktorý leží nad dnešným nemeckým vojenskými cintorínom. V roku 2004 ho zrekonštruoval Rakúsky Čierny kríž.

Počet pochovaných: 1 369
Stav k 5/2008

Zasvätenie:
17. septembra 1994

Otvorené:
apríl - september 7 - 20 hod.
október - marec 8 - 17 hod.
1. november do 24 hod.

Važec

Cintorín sa nachádza na východ od obce Važec priamo pri ceste č. 18 – medzi obcami Važec a Tatranská Štrba. Na diaľnici D1 (E50) výjazd č. 18 (Važec) smerom na Poprad. Cintorín sa nachádza cca 2 km ďalej na ľavej strane cesty (je označený informačnou tabuľou). Náhradná kniha mien je vyložená na Obecnom úrade vo Važci, ulica Na Harte.

Nájsť vhodnú polohu pre cintorín padlých na západnom a strednom Slovensku sa podarilo vo Važci, keďže nedošlo k realizácii stavebného zámeru v Liptovskom Mikuláši. Areál cintorína s rozlohou cca 2,5 hektára poskytuje miesto na pochovanie asi 8 000 padlých vojakov v individuálnych hroboch. Týmto sa stal cintorín vo Važci najväčším nemeckým vojenským cintorínom na území Slovenska. Rozprestiera sa pod panorámou Vysokých Tatier, na okraji rovnomenného národného parku. Stavebné práce sa tu začali na jeseň 1997 a ukončené boli v októbri 1998. Na ploche cintorína sa vyníma vstupný objekt, ktorý pripomína vrcholc hory. Na pietnom mieste stojí robustný centrálny kríž z dubového dreva stvárnený v duchu tradícií. Kruhový chodník umožňuje prístup k ôsmym hrobovým poliam. Na žulových krížoch sú z každej strany vyryté štyri mená s údajmi mŕtvych. Pred každým hrobovým polom sa nachádzajú podstavce s bronzovými tabuľami s menami padlých, ktorí odpočívajú medzi neznámymi. Mená padlých, ktorých sa už v prepočovávanej oblasti nepodarilo nájsť, sú zachytené v dvoch otvorených knihách mien, nachádzajúcich sa pri pietnom mieste. Informačný pult pri vstupe na cintorín zobrazuje plán cintorína a obsahuje knihu mien a návštevnu knihu.

Zo svahu, na ktorom je cintorín položený, steká povrchová voda do malého jazierka a odtiaľ ju odvádza kamenný žľab. Kombinácia múra z prírodného kameňa, dreveného oplotenia a zelene tvorí ohraničenie cintorína a začleňuje ho do okolitej krajiny. Za stvárnenie cintorína bola architektom udelená cena roka 1999. Postupne sa prepočováujú ďalší padlí. Následne sa vykonáva popisovanie náhrobných krížov.

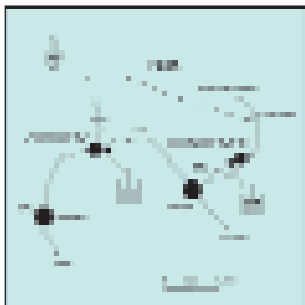
Počet pochovaných: 7 839
Stav k 5/2008

Zasvätenie:
11. októbra 1998

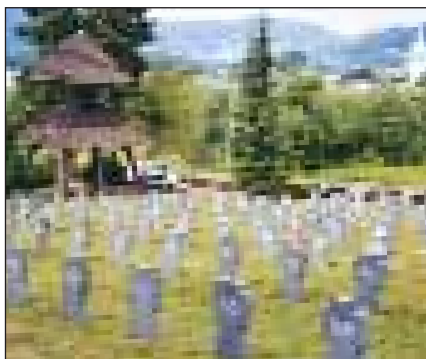
Otvorené:
kedykoľvek

Zborov

Obecný cintorín leží na pravej strane pri výjazde z obce, na ceste z Bardejova do Svidníka (cesta č. 77). Náhradná kniha mien je vyložená na Obecnom úrade v Zborove, Lesná 10, na sekretariáte starostu.

Na obecnom cintoríne v Zborove sa zachovala väčšia časť hrobov horských strelcov, ktoré boli zriadené počas vojny. Vďaka dobrej spolupráci s obecným zastupiteľstvom tu vznikol prvý vojenský cintorín na území Slovenskej republiky, ktorá vtedy ešte bola súčasťou federatívnej ČSFR. Stavebné práce sa začali v roku 1991 exhumáciou hrobového poľa, ktoré muselo byť následne rozšírené, aby vznikol priestor pre pochovávanie ďalších padlých. Plocha bola rozdelená na štyri hrobové polia, kde bol vysiaty trávnik, vysadené stromy a od civilného cintorína bola oddelená živým plotom. Na hroboch stoja žulové kríže s menami a údajmi troch padlých na každej strane kríža. Pripochovávanie bolo ukončené v roku 1997 a posledné kríže boli osadené na jeseň roku 1999. Cintorín možno spoznať aj podľa drevenej zvonice, ktorá sa nachádza vo vstupnej časti a je na nej umiestnená informácia o stavebnej firme. Je tu umiestnená aj schránka s knihou mien a knihou návštev. Pri zvonici sa nachádza aj spolu päť hliníkových tabúľ s menami pre padlých, ktorých sa v exhumovanej oblasti nepodarilo nájsť, ako aj pre tých, ktorí odpočívajú medzi neznámymi. Uprostred cintorína stojí centrálny kríž s pamätnou tabuľou. Odtiaľ je krásny výhľad na okolie, obec a výbežky Beskyd.

Počet pochovaných: 1 194
Stav k 5/2008

Zasvätenie:
19. septembra 1993

Otvorené:
kedykoľvek

Ľudový zväz starostlivosti o nemecké vojnové hroby ...

- ... sa stará o nemecké vojnové hroby v Slovenskej republike a v takmer 100 krajinách celého sveta.
- ... poskytuje pomoc pozostalým pri objasňovaní vojnových osudov a hľadani hrobov.
- ... intenzívne pôsobí v krajinách východnej Európy od otvorenia hraníc v roku 1990.
- ... nachádza padlých vo vojne a prepochováva ich na tzv. centrálné zberné cintoríny.
- ... svojou prácou sa zasadzuje za porozumenie a zmierenie dávnych protivníkov.
- ... privádza mladých ľudí k vojnovým hrobom, aby lepšie chápali následky vojen a spoznali, aké dôležité je pracovať za mier.
- ... financuje svoju činnosť takmer výlučne z príspevkov svojich členov a darcov. Ľudový zväz ďakuje aj Vám za Vašu pomoc!

Príspevky cez internet na www.volksbund.de

**Účet pre príspevky: 3 222 999 Commerzbank Kassel,
Nemecko, kód banky 520 400 21**

Hotline pre príspevky: +49 (0)1805 - 7009 - 01

**Volksbund Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e. V.**

Werner-Hilpert-Straße 2
34112 Kassel

Telefon: +49 (0)561 - 7009 - 0
Telefax: +49 (0)561 - 7009 - 221
Internet: www.volksbund.de
E-Mail: info@volksbund.de